

Предоставяне на убежище

Благой Видин

Procedure Regarding the Granting of Asylum in Bulgaria: The paper examines the evolution and the regulation under the current Bulgarian legislation regarding the procedure to grant asylum to foreigners. To this end, under particular consideration are the relevant constitutional provisions as well as the pertinent legal rules. The particular elements of the procedure, the relevant instruments (presidential decrees) as well as the legal effects of the granting of asylum are also analysed.

Key words: *Asylum, Procedure, Bulgaria, Legal Regulation, Head of State, Commission, Decree*

ВЪВЕДЕНИЕ

Правото на убежище се предвижда още в член 14 от Всеобщата декларация за правата на човека от 1948 г. [1]. Съгласно тази разпоредба:

„1. Всеки човек има право да търси и да получи убежище в други страни, когато е преследван.“

Правото на убежище може да бъде проследено в конституционното развитие на България. Открива се като така формулирано „право на убежище“ и най-рано се урежда в Конституцията на Република България от 18.5.1971 г. [2] и по-специално в член 65 от нея [3]:

„Република България предоставя право на убежище на чужденците, преследвани заради защита интересите на трудещите се, за участие в националноосвободителна борба, за прогресивна политическа, научна и художествена дейност, за борба срещу расовата дискриминация или за защита на мира.“

Във връзка с това право в изменената през 1990 г. Конституция от 1971 г. се урежда и правомощието на новосъздадения съгласно глава V от Конституцията от 1971 г. държавен глава (председател/президент на Републиката) по предоставяне на убежище [4]. Съгласно разпоредбата на член 92, т. 21 Председателят (Президентът) на Републиката: „предоставя право на убежище.“

Извън конституционните разпоредби първоначално националната нормативна уредба относно предоставянето на убежище в България се съдържа не в законов акт, а в съществуващите по това време нормативни укази. Такъв е Указ № 520 за правото на убежище [5]

Правото на убежище е един от първите институти, които стават обект на вниманието на законодателя след настъпване на промените в България от 1989 г.

ИЗЛОЖЕНИЕ

1. Правна уредба на убежището в България

Уредбата относно убежището в отменената Конституция на Народна република България от 1971 г. е променена непосредствено след промените през 1989 г. От предишния текст се премахват изразите с подчертано идеологическа насоченост и чл. 27 придобива следния вид:

„(1) Чужденците, които пребивават в страната на законно основание, не могат да бъдат изгонвани от нея или предавани на друга държава против тяхната воля, освен при условията и по реда, определени със закон.“

(2) Република България дава убежище на чужденци, преследвани заради техните убеждения или дейност в защита на международно признати права и свободи.“

Действащата понастоящем Конституция на Република България [6] почти напълно възпроизвежда направените изменения в предишния конституционен текст и допълва правната уредба. Относитима към убежището е разпоредбата от глава втора, озаглавена „Основни права и задължения на гражданите“ и в частност чл. 27 от Конституцията на Република България от 1991 г., съгласно която:

„(1) Чужденците, които пребивават в страната на законно основание, не могат да бъдат изгонвани от нея или предавани на друга държава против тяхната воля, освен при условията и по реда, определени със закон.

(2) Република България дава убежище на чужденци, преследвани заради техните убеждения или дейност в защита на международно признати права и свободи.

(3) Условията и редът за даване на убежище се уреждат със закон“.

Тази уредба се допълва и от разпоредбата от глава четвърта, озаглавена „Президент на републиката“ и по-специално от текста на чл. 98, т. 10 от Конституцията на Република България от 1991 г., който гласи:

„Президентът на републиката:

10. предоставя убежище“.

В Конституцията на Република България от 1991 г. не се среща понятието „бежанец“, но обемът и характерът на конституционната материализация на принципа за хуманност очертават достатъчно широка конституционна рамка, в която безспорно се вписва и хуманитарната проблематика на бежанското право.

Без да дава дефиниция, чл. 98, т. 10 от Конституцията на Република България предвижда правомощието на Президента на Република България да „предоставя убежище“. В съответствие с указанието в чл. 27, ал. 3 от Конституцията Законът за убежището и бежанците [7] в своя чл. 7, ал. 1, дава определение за понятието „убежище“:

„(Предишен текст на чл. 7 - ДВ, бр. 52 от 2007 г.) Убежището е закрилата, която Република България дава на чужденци, преследвани заради техните убеждения или дейност в защита на международно признати права и свободи“.

Това определение възпроизвежда текста на чл. 27, ал. 2 от Конституцията от 1991 г. Систематичното тълкуване на чл. 27, ал. 2 и чл. 27, ал. 3 от Конституцията от 1991 г., според които „условията и редът за даване на убежище се уреждат със закон“ показва, че конституционният законодател използва понятието „убежище“ като **обхващащо всички видове закрила на чужденци** и не го ограничава само до хипотезите, посочени в чл. 27, ал. 2 от Конституцията от 1991 г. Същото става видно и от заглавието на Закона за убежището и бежанците. В действителност, преследването въз основа на „убеждения или дейност в защита на международно-признати права и свободи“ попада в хипотезата на признаване на бежански статут съгласно Женевската конвенция за статута на бежанците [8] и чл. 8, ал. 1 от българския Закон за убежището и бежанците. Поради това следва да се приеме, че Конституцията не ограничава правомощието на Президента до цитираните в чл. 27, ал. 2 от Конституцията и чл. 7, ал. 1 от Закона за убежището и бежанците хипотези. В противен случай правомощието на Президента биха се оказали безсмислени, тъй като те се припокриват с правомощието на председателя на Държавната агенция за бежанците по признаване на бежански статут. Търсенето на замисъла на конституционния законодател да предостави правомощия на Президента по даване на убежище в широкия смисъл на думата, на фона на конституционната роля на Президента като държавен глава, води до извода за по-всеобхватния характер на неговите правомощия. Те следва да включват преди всичко хуманитарни основания, чиято преценка не може да бъде тясно предвидена в закона поради богатството и разнообразието на житейските хипотези.

Този извод се потвърждава и от разпоредби на актове от правото на Европейския съюз (ЕС). Съгласно член 2, б. е) във връзка с член 15 от Директива 2004/83 ЕО [9] субсидиарна закрила или хуманитарен статут се предоставя, когато в страната на произход съществува реална опасност от смъртно наказание или екзекуция, изтезание или нечовешко или унизително отнасяне или наказание или тежки и лични заплахи срещу живота или личността на цивилно лице, поради безогледно насилие в случай на въоръжен вътрешен или международен конфликт. Сравнението с чл. 9 от Закона за убежището и бежанците показва, че българският законодател е предвидил

по-широк кръг хуманитарни основания, въз основа на които да се предоставя международна закрила. Минималните стандарти на Директивата намират осезаемо развитие в българското законодателство и чрез неизчерпателното посочване в чл. 9, ал. 2 от Закона за убежището и бежанците на причините от хуманитарен характер, въз основа на които може да се предостави закрила.

Независимо от широтата на общочовешките права и свободи, гарантирани от Конституцията от 1991 г., тя изрично предвижда в своя чл. 26, ал. 2, че:

„чужденците, които пребивават в Република България, имат всички права и задължения по тази Конституция с изключение на правата и задълженията, за които Конституцията и законите изискват българско гражданство.”

По смисъла на българското законодателство терминът „чужденец” е родово понятие, което обхваща всички категории лица, които нямат българско гражданство.

Наред с гарантираната възможност да се ползват от всички общочовешки права и свободи, в Конституцията се съдържат текстове, специално адресирани до чужденците на територията на България, систематизирани в трите алинеи на чл. 27. В тези разпоредби се уреждат и основанията за предоставяне на убежище. Изрично е регламентирано в ал. 2 и ал. 3 от посочения член, че:

„Република България дава убежище на чужденци, преследвани заради техните убеждения или дейност в защита на международно признати права и свободи [...] Условието и редът за даване на убежище се уреждат със закон”.

Този закон съгласно конституционните разпоредби трябваше да бъде приет в тригодишен срок след влизането в сила на Конституцията от 1991 г., т. е. до юли 1994 г. При приемането на Конституцията във Велико народно събрание се обсъжда дали правото на убежище трябва да се възприема като политическо убежище. Налага се мнението, че „убежището е състояние на закрила, което забягналото лице намира на територията на чужда държава”, т. е. става дума за възможност за предоставяне на териториално убежище при определени случаи, които по-късно следва да се регламентиран в закон.

Възможно е понятието „убежище” в националното право да се разглежда **в тесен и в широк смисъл**:

- **в тесен смисъл** - като изключително правомощие на президента да дава убежище (съгласно т. 10 от чл. 98 от Конституцията от 1991 г., понастоящем в съответствие с чл. 104 от Конституцията президентът е възложил правомощията си в тази сфера на вицепрезидента), и

- **в широк смисъл** - като в обхвата му се включват и лицата, получили хуманитарен статут, статут на бежанец и временна закрила.

До 1994 г. правото на убежище се регламентира от Указ № 520 от 1975 г. [10] Със Закона за изменение и допълнение на Закона за пребиваване на чужденците в Република България [11] този нормативен акт се отменя поради несъответствие с новите условия, а в Закона за пребиваване на чужденците в Република България [12] се създават нови текстове (чл. 17 и чл. 17а), които дават уредба на материята за предоставяне на право на убежище на чужденци в България.

Така природата на убежището в Република България се изразява, от една страна, в изпълнение на международни договори и, от друга - правото на убежище като изключително правомощие на президента на републиката да предоставя убежище, е израз на принципа на суверенитета на отделната страна. Необходимо е ясно разграничение между двата статута, за да бъде спазен принципа на законността и принципа на разделение на правомощията на президента от тези на изпълнителната власт, както и с оглед непосредствените практически цели и потребности в процеса на правоприлагане.

От особено значение за разглежданата материя е текста на чл. 5, ал. 4 от Конституцията от 1991 г., според който става възможно международни споразумения относно бежанците, които са ратифицирани, обнародвани и влезли в сила за Бълга-

рия, да станат част от вътрешното право на страната. Такива към момента са спомнатата по-горе Женевската конвенция за статута на бежанците от 1951 г. и Протокола за статута на бежанците от 1967 г. [13], към които България се е присъединила изцяло, без резерви.

Предоставянето на убежище като едно от правомощията на президента, посочено в Конституцията от 1991 г., съгласно чл. 27 от Конституцията се урежда по силата на закон. В такъв закон следва да бъдат уредени условията и редът за даване на убежище. Този закон е изрично посочен в Конституцията и по силата на Преходните и заключителни разпоредби, параграф 3, ал. 3, се предвижда да бъде приет в срок от три години - до 13 юли 1994 година.

В Закона за убежището и бежанците, с последното изменение в него, обнародвано в ДВ бр. 66 от 26 юли 2013 г., към член 7 от него се добавя към посоченото в Конституцията, като нова втора алинея, че Президентът на Република България предоставя убежище и когато прецени, че държавните интереси или особени обстоятелства налагат това.

Веднъж предоставено, убежището може да бъде отнето. Член 18 от Закона за убежището и бежанците предвижда, че президентът може да отнеме убежище, когато прецени, че обстоятелствата за неговото предоставяне са се изменили или са отпаднали. Това правомощие може да се възлага на вицепрезидента съгласно чл. 104. от Конституцията от 1991 г.

Такава, накратко, е следваната до този момент практика в областта на предоставянето на убежище в България.

2. Роля на вицепрезидента при предоставяне на убежище

С Указ № 13 от 23 януари 2012 г. на основание член 104 от Конституцията от 1991 г. президентът Росен Плевнелиев възложи на **вицепрезидента** упражняването на правомощията на президента по чл. 98, т. 9, т. 10 и т. 11 от Конституцията от 1991 г. Става въпрос в частност за възлагане на следните правомощия на държавния глава:

- право на помилване,
- даване и възстановяване на българско гражданство и освобождаване и лишаване от него и
- предоставяне на убежище.

Така, на практика, понастоящем предоставянето на убежище е правомощие на вицепрезидента на България. В тази си дейност вицепрезидентът се подпомага от специален орган, който се разглежда в последващото изложение.

3. Комисия по предоставяне на убежище

Комисията по предоставяне на убежище е помощен орган на Вицепрезидента на Републиката, на когото държавният глава е възложил с Указ от 23 януари 2012 г. осъществяването на функциите по чл. 98, т. 10 от Конституцията от 1991 г.

Комисията по предоставяне на убежище е назначена с Указ № 124 от 27 март 2012 г. на Президента на Република България.

Правилата за работа на Комисията по предоставяне на убежище са утвърдени с Указ на Президента № 125 от същия ден. В тях се посочва, че тя е помощен орган със съветателни функции при Президента, съответно при Вицепрезидента, когато на него е възложена функцията по предоставяне на убежище. Комисията по предоставяне на убежище представя отчет за работата си пред Президента, съответно - Вицепрезидента.

Основната функция на Комисията по предоставяне на убежище в Република България е да подпомага Президента, съответно Вицепрезидента, при осъществяването на функцията по предоставяне на убежище по чл. 98, т. 10 от Конституцията от 1991 г.

В изпълнение на правомощията си Комисията по предоставяне на убежище изготвя мотивирани предложения по всяка образувана преписка по молба за предоставяне на убежище.

Комисията по предоставяне на убежище може да изготвя и представя пред Президента, съответно Вицепрезидента, предложения за отнемане на предоставено убежище, ако обстоятелствата за неговото предоставяне са се изменили или са отпаднали.

Комисията по предоставяне на убежище събира необходимата информация за изясняване на фактите и обстоятелствата във връзка с образуваните преписки по молбите за предоставяне на убежище. Тя изготвя становища по промени на нормативни актове, участва в изследвания и форуми в областта на миграцията и убежището, следи процеса на постигане на солидарност, отговорност и партньорство по въпросите на миграцията и убежището, програмите и инициативите в Европейския съюз за изграждане на общо пространство на закрила и солидарност.

Съставът на Комисията по предоставяне на убежище се назначава с Указ на Президента на Републиката.

Комисията осъществява функциите си на заседания, които се свикват най-малко два пъти месечно. Членовете на комисията са длъжни да пазят тайна за обстоятелствата по преписките за искане на убежище и разискванията на заседанията.

Председателят на Комисията по предоставяне на убежище организира и участва в работата по подготовката на преписките за разглеждане на заседанията на комисията, свиква и ръководи нейните заседания, като определя начина за протоколиране на тези заседания. Той докладва на Президента, съответно на Вицепрезидента, предложенията и становищата на Комисията по предоставяне на убежище. Комисията изготвя периодично информационна справка за работата си и я огласява чрез прессекретариата на Администрацията на Президента. Обобщена информация за работата си по предоставяне на убежище Комисията публикува на всеки три месеца на интернет-страницата на държавния глава [14].

4. Роля на Конституционния съд на Република България

При разглеждане на правото на президента да предоставя убежище трябва да се има предвид и Решение на Конституционния съд № 6 от 11 април 2012 г. по конституционно дело № 3 от 2012 година [15].

Наистина в него се разглежда преди всичко конституционното правомощие на президента по чл. 98, т.1 1 от Конституцията от 1991 г. - да упражнява право на помилване. Неизбежно обаче Конституционният съд е трябвало да разгледа и редица въпроси, които се отнасят - изцяло или отчасти - и към предоставянето на убежище. В същото време, Конституционният съд, като обсъжда правомощия на президента, които могат да бъдат възлагани и на вицепрезидента, не се спира специално на предоставянето на убежище.

Конституционният съд приема, че Указът за предоставяне на убежище е особен акт на държавния глава и едно от проявленията на това качество е, че той не подлежи на приподписване от изпълнителната власт – министър-председателя или ресорен министър, като условие указът да произведе действие. Последното е изложено в Решение на Конституционния съд № 13 от 1996 година по конституционно дело № 11 от 1996 г. [15]

5. Процедура за предоставяне на убежище

До предоставяне на убежище може да се стигне в следните хипотези:

- когато молбата за предоставяне на убежище е подадена едновременно с молба за предоставяне на статут,
- когато молбата за предоставяне на убежище е подадена след като е приключило производството за предоставяне на статут и
- когато има подадена молба единствено за предоставяне на убежище.

Указите за предоставяне на убежище не се мотивират. В Конституцията от 1991 г. се изисква да се посочват мотиви в указите на президента само в един случай. 1).

В Закона за Държавен вестник [16] указите за предоставяне на убежище не се отнасят към подлежащите на обнародване актове. Издаденият досега единствен указ за предоставяне на убежище не е обнародван в ДВ. Това се налага от съображения за сигурността на лицата с предоставено убежище. Спорно е дали при изрично съгласие на лицето, получило убежище, следва указът да се огласява. Преценката за това остава на законодателя в една бъдеща правна уредба.

Изпълнението на указа за предоставяне на убежище се урежда в Закона за убежището и бежанците. Там са описани задълженията на изпълнителната власт например за издаване на български документи за самоличност.

Указът за предоставяне на убежище няма белезите на административен акт. Това става видно от чл. 2 от Административнопроцесуалния кодекс [17]. Указите на държавния глава не подлежат на контрол за законосъобразност. Възможен е контрол за конституционносъобразност по чл. 149 от Конституцията от 1991 г. Този контрол е възложен на Конституционния съд, като се използват възможностите, предоставени на субектите по чл. 150, ал. 1.

Предоставеното убежище може да се отнеме. Следователно, указът за предоставяне може да се отмени с издаването на нов указ. Основание за това може да бъде поведението на лицето, получило убежище, както и промяна на обстоятелствата, обусловили издаването на указа.

Указът влиза в сила в момента на неговото издаване. За него се уведомява лицето, получило убежище.

Уведомяват се всички институции, а те са най-малко девет, от които са искани данни за съответния кандидат за убежище. При постъпване на преписка от съд, се уведомява и съответния съд.

Законовата уредба не описва процедурата, по която ще се изпълни указът за предоставяне на убежище.

Предвижда се и реда, по който председателят на Държавната агенция за бежанците може да даде мнение преди предоставянето на убежище.

Във всеки случай, изпълнителната власт в лицето на Държавната агенция за национална сигурност и Държавната агенция за бежанците изразяват мнение, макар и не в класическия вид на изразяване на съгласие и поемане на отговорност, каквото е приподписването.

ЛИТЕРАТУРА

[1] ВДПЧ е приета с резолюция 217А(III) на Общото събрание на ООН от 10 декември 1948 г.

[2] Конституция на Народна република България (загл. изм, ДВ, бр. 94 от 1990 г.) (Обн., ДВ, бр. 39 от 1971 г.; изм., бр. 6 от 1990 г.; изм. и доп., бр. 29 от 1990 г.; изм., бр. 87 от 1990 г., бр. 94 от 1990 г., бр. 98 от 1990 г.) (Отм., ДВ, бр. 56 от 13 юли 1991 г.)

[3] Член 65 (Изм. – ДВ, бр. 94 от 1990 г.).

[4] Новата глава V от Конституцията от 1971 г.е озаглавена Председател (Президент) на Републиката (Отм., нова, ДВ, бр. 29 от 1990 г.).

[5] Отменен. (обн. ДВ. бр.21 от 14 март 1975 г., отм. ДВ. бр. 27 от 31 март 1994 г.).

[6] Конституция на Република България (Обн., ДВ, бр. 56 от 13.7.1991 г., в сила от 13.7.1991 г., изм. и доп., бр. 85 от 26.9.2003 г., изм. и доп., ДВ. бр. 18 от 25.2.2005 бр. 27 от 31.3.2006 г., бр. 78 от 26.9.2006 г. - Решение № 7 на Конституционния съд от 2006 г., бр. 12 от 6.2.2007 г.).

[7] Обн., ДВ, бр. 54 от 31.5.2002 г., в сила от 1.12.2002 г., изм. и доп., бр. 31 от 8.4.2005 г., изм., бр. 30 от 11.4.2006 г., в сила от 12.7.2006 г., изм. и доп., бр. 52 от 29.6.2007 г., бр. 109 от 20.12.2007 г., в сила от 1.1.2008 г., изм., бр. 82 от 16.10.2009 г., бр. 39 от 20.5.2011 г., бр. 15 от 15.2.2013 г., в сила от 1.1.2014 г., бр. 66 от 26.7.2013 г., в сила от 26.7.2013 г., Сборник закони - АПИС, кн. 6/2002 г., стр. 189; кн. 5/2005 г., стр. 228, Библиотека закони - АПИС, т. 1, р. 3, № 265а.

[8] Конвенция за статута на бежанците, приета на 28.7.1951 г. от конференцията на пълномощниците на ООН по статута на бежанците и лицата без гражданство, свикана по силата на резолюция 429 (V) на Общото събрание на ООН от 14.12.1950 г. Влязла в сила от 22.4.1954 г. Ратифицирана със закон на НС от 22.4.1992 г. - ДВ, бр. 36 от 5.5.1992 г.; допълнен със закон на НС от 1.4.1993 г. - ДВ, бр. 30 от 9.4.1993 г. Издадена от Министерството на външните работи, обн., ДВ, бр. 88 от 15.10.1993 г., в сила за България от 10.8.1993 г.

[9] Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29 април 2004 година относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила (ОВ L 304, стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 52) (наричана „Директива за признаването“). Тази директива е отменена и заменена в преразгледана форма от Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (ОВ L 337, стр. 9). Вторият посочен акт влиза в действие от декември 2011 г.

[10] Указ № 520 от 11.3.1975 г. за правото на убежище, издаден от Председателя на Държавния съвет на Народна република България, обн., ДВ, бр. 21 от 14.3.1975 г.

[11] Вж. § 24 от Закон за изменение и допълнение на Закона за пребиваване на чужденците в Република България (обн., ДВ, бр. 93 от 1972 г.; изм. и доп., бр. 36 от 1979 г., бр. 17 от 1987 г., бр. 26 от 1988 г. и бр. 53 от 1989 г.), Обн., ДВ, бр. 27 от 31.3.1994 г.:

„2. Създава се нов чл. 41 със следното съдържание:

„Чл. 41. Отменя се Указ № 520 за правото на убежище (ДВ, бр. 21 от 1975 г.).“

[12] Закон за пребиваване на чужденците в Република България (отм.), Обн., ДВ, бр. 93 от 28.11.1972 г., изм. и доп., бр. 36 от 8.5.1979 г., бр. 17 от 3.3.1987 г., бр. 26 от 5.4.1988 г., бр. 53 от 11.7.1989 г., бр. 27 от 31.3.1994 г., изм., бр. 120 от 16.12.1997 г., в сила от 1.1.1998 г., изм. и доп., бр. 11 от 29.1.1998 г., изм., бр. 93 от 11.8.1998 г., в сила от 1.4.1999 г., отм., бр. 153 от 23.12.1998 г., Сборник закони - АПИС, кн. 4/94 г., стр. 75; кн. 1/98 г., стр. 414; кн. 2/98 г., стр. 163, Библиотека закони - АПИС, т. 1, р. 3, № 250

[13] Ратифициран със закон на НС от 22.4.1992 г. - ДВ, бр. 36 от 5.5.1992 г., доп. със закон на НС от 1.4.1993 г., ДВ, бр. 30 от 9.4.1993 г. В сила за България от 12.5.1993 г. Издаден от Министерството на външните работи, обн., ДВ, бр. 88 от 15.10.1993 г.

[14] Вж. на адрес в интернет: <http://www.president.bg/cat110/Mesechni-otcheti-ubejishte/>.

[15] Вж. на адрес в интернет: <http://constcourt.bg/cases>.

[16] Обн., ДВ, бр. 89 от 6.10.1995 г., в сила от 6.11.1995 г., попр., бр. 92 от 17.10.1995 г., доп., бр. 123 от 22.12.1997 г., в сила от 1.1.1998 г., изм. и доп., бр. 56 от 22.6.1999 г., изм., бр. 1 от 4.1.2000 г., бр. 97 от 13.11.2001 г., изм. и доп., бр. 9 от 31.1.2003 г., изм., бр. 42 от 9.5.2003 г., изм. и доп., бр. 31 от 8.4.2005 г., доп., бр. 36 от

2.5.2006 г., в сила от 1.7.2006 г., изм. и доп., бр. 16 от 15.2.2008 г., в сила от 1.7.2008 г., изм., бр. 110 от 30.12.2008 г., в сила от 1.1.2009 г., бр. 15 от 15.2.2013 г., в сила от 1.1.2014 г., Сборник закони - АПИС, кн. 11/95 г., стр. 90; кн. 1/98 г., стр. 152; кн. 7/99 г., стр. 77; кн. 12/2001 г., стр. 76; кн. 2/2003 г., стр. 35; кн. 6/2003 г., стр. 334; кн. 5/2005 г., стр. 22, Библиотека закони - АПИС, т. 1, р. 5, № 570.

[17] Обн., ДВ, бр. 30 от 11.4.2006 г., в сила от 12.7.2006 г., изм., бр. 59 от 20.7.2007 г., в сила от 1.3.2008 г., бр. 64 от 7.8.2007 г., бр. 94 от 31.10.2008 г., в сила от 1.1.2009 г., бр. 35 от 12.5.2009 г., в сила от 12.5.2009 г., бр. 100 от 21.12.2010 г., в сила от 1.7.2011 г., изм. и доп., бр. 39 от 20.5.2011 г., изм., бр. 77 от 9.10.2012 г., в сила от 9.10.2012 г., изм. и доп., бр. 104 от 3.12.2013 г., в сила от 4.01.2014 г., бр. 27 от 25.3.2014 г., в сила от 25.3.2014 г.

За контакти:

Проф. д-р Благой Видин, ръководител на Департамент „Право“, Нов български университет, тел.: 02-8110 410, e-mail: bvidin@nbu.bg

Докладът е рецензиран.